

LAKOMEČ

- literární druh podle formy
 - drama (založeno na dialogu a monologu)
- literární druh podle obsahu
 - drama (založené na ději, odvíjí se pomocí přímé řeči)
- literární žánr
 - komedie (pobavení diváka pomocí humoru, končí dobře)
- téma knihy
 - lidská lakota
 - peníze mění charakter člověka
- motiv knihy
 - peníze, chudoba, šetřit, manželství, lakota, neposlušnost
- časoprostor
 - čas: 1670
 - prostor: Paříž
- zasazení výňatku do kontextu díla
 - první dějství
 - Valér zachránil Elisou před utopením (ještě před začátkem knihy) a teď pracuje u Harpagona jako sluha, aby byl nablízku Elise. Kleantes se baví s Elisou, že oba jsou zamilováni. Domluví se, že pokud bude otec proti sňatkům, spojí spolu síly. Harpagon obviňuje La Fleché (sluha Kleantese), že mu něco ukradl. Harpagon si stěžuje svým dětem, jak je chudý a že ho obírají o peníze. Harpagon vytáhne téma sňatků, on si chce vzít Marianu, Elise vybral vdovce Anselma a pro Kleantese najde nějakou vdovu. Elisa protestuje, a tak Harpagon rozhoduje, že je Valér rozsoudí. Valér ale Harpagonovu podlézá, a tak mu nezbývá nic jiného než s ním souhlasit.
 - druhé dějství
 - Kleantes by pro své úmysly vzít si Marianu nutně potřeboval 15 tisíc franků. Jeho sluha La Fleché domlouvá půjčku, ale její podmínky jsou lichvářské (vysoké úroky, část půjčky v harampádí). Když Kleantes zjistí, že oním lichvářem je jeho otec, vypukne mezi nimi spor. Pak se objeví dohazovačka Frosina a přesvědčí Harpagona, že Mariana dá ráda přednost staršímu muži a už se prý těší, až si ho vezme. Když chce Frosina dostat odměnu, Harpagon se tomu vyhne a odejde.
 - třetí dějství
 - Harpagon pozval Marianu na večeři, aby podepsali svatební smlouvu. Dává rozkazy na to, aby byl dům připraven. Svému kuchaři Jakubovi poroučí, aby šetřil. Valér ho v tom podporuje, protože se mu chce

zavděčit. Když Jakub protestuje, dostane od Harpagona výprask. Frosina přivádí do domu Marianu, aby ji seznámila s budoucím manželem. Harpagon se jí však nelíbí. Když se objeví Kleantes, Mariana poznává, že to je ten, na kterého myslí, a oba si dají své vzájemné city najevo. Pak Kleantes sundá svému otci prsten a nabídne jej Harpagonovým jménem Marianě. Ta se nejprve zdráhá, ale nakonec prsten přijme.

- čtvrté dějství
 - Oba mladí lidé žádají Frosinu, aby jim pomohla a nesmyslné manželství Harpagonovi rozmluvila. Harpagon dostane podezření. Aby si ho ověřil, tvrdí Kleantovi, že změnil své plány a manželství se vzdal. Naivní syn se svěří otci se svou láskou k mladé dívce a s touhou vzít si ji za ženu. Harpagon se rozzuří a Kleanta proklíná. Kuchař Jakub sice zasáhne a oddělí oba od sebe, ale hádka pokračuje až do příchodu Kleantova sluhy Le Fleché. Ten Kleantovi sdělí, že na zahradě našel zakopanou truhlu se zlatáky. Tu se ozve Harpagonův křik: ke svému velkému zoufalství zjistil, že mu byl jeho poklad ukraden. Slibuje, že najde viníka a potrestá ho, a když se neshledá se svými penězi, oběsí se sám.
- páté dějství
 - Harpagon povolá policejního komisaře k prošetření krádeže a žádá vyslechnutí všech Pařížanů. Prvním vyslýchaným je kuchař Jakub, který se chce pomstít Valérovi za to, že předtím podporoval Harpagonovu spořivost. Řekne proto, že truhličku s penězi u Valéra viděl. Harpagon chce od Valéra vysvětlení. Ten špatně chápe situaci a myslí si, že byl odhalen jeho vztah k Elišce, ke kterému se přiznává. Mezitím se objeví Anselm, který se měl s Eliškou oženit a pozná, že Valér s Marianou jsou jeho děti, o kterých byl přesvědčen, že dávno zahynuly při ztroskotání lodi. Nakonec se všichni dohodnou. Kleantes dostane Marianu a vrátí otci jeho peníze, Valér se ožení s Eliškou a pan Anselm všechny výlohy zaplatí. Harpagon je spokojený a zůstává sám se svými penězi.
- kompoziční/veršová výstavba
 - 5. dějství
 - děj chronologicky
- postavy
 - Harpagon – vdovec, lakomec
 - Elisa – dcera Harpagona
 - Kleantes – syn Harpagona
 - Čipera – sluha Kleantese
 - Mariana – chudá dívka
 - Valér – služebný Harpagona
 - Frosina – dohazovačka
 - Anselm – otec Valéra

- kontext autorovy tvorby – zařazení autora do literárního období, směru, skupiny
 - klasicismus a osvícenství
 - z latinského classius = vynikající, vzorový
 - odkaz k antice
 - racionalismus
 - objevuje se kritika víry
 - rozumová kázeň a střídmost
 - pevně stanovená estetická pravidla a předpisy (v duchu antiky)
 - „znovuobjevení“ Aristotelovy poetiky – zásada tří jednot (času, místa a děje)
 - rozdělen literatury na nízkou (komedie, kramářské písně) a vysokou (tragédie, epos)
- osobnost a tvorba autora
 - vlastním jménem Jean-Baptiste Poquelin
 - za vlády Ludvíka XIII. a Ludvíka IX.
 - výborné vzdělání – studoval práva
 - zemřel po odehrání hry Zdravý nemocný
 - 33 komedií
 - Tartuffe
 - Zdravý nemocný
 - Měšťák šlechticem
- další představitelé
 - Voltaire – Candide neboli Optimismus
 - Daniel Defoe – Robinson Crusoe
 - Jonathan Swift – Gulliverovy cesty
 - Denis Diderot – Jeptiška
 - encyklopedisté – Voltaire, Diderot ...